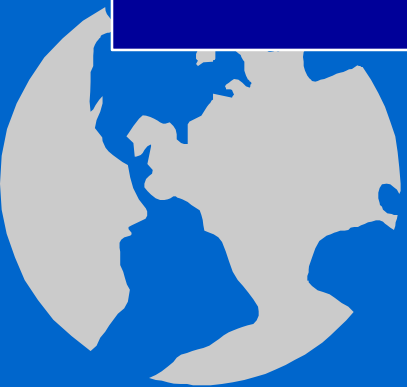

ПОГЛАВЉЕ 4

ИДЕНТИФИКАЦИЈА
ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА
ПРАВНОГ ЛИЦА

Горан Мандић

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- Идентификација облика угрожавања правног лица
- Облици угрожавања настали друштвеним извором угрожавања
 - Кривична дела против имовине
 - Кривична дела против безбедности рачунарских података (компјутерски криминал)
 - Кривична дела против привреде
 - Кривична дела против животне средине
 - Кривична дела против опште сигурности људи и имовине
 - Кривична дела против уставног уређења и безбедности републике Србије
 - Кривична дела против човечности и других добара заштићених међународним правом

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- Идентификација облика угрожавања правног лица
- Облици угрожавања настали друштвеним извором угрожавања
 - Индустијска шпијунажа
 - Асоцијална понашања
 - Мобинг
- Облици угрожавања настали природним катастрофама и елементарним непогодама
- Облици угрожавања настали техничко - технолошким инцидентима

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- Облици угрожавања настали друштвеним извором угрожавања
- Облици угрожавања настали природним катастрофама и елементарним непогодама
- Облици угрожавања настали техничко - технолошким инцидентима

ОБЛИЦИ УГРОЖАВАЊА НАСТАЛИ ДРУШТВЕНИМ ИЗВОРОМ УГРОЖАВАЊА

- Под облицима угрожавања који су настали друштвеним извором угрожавања подразумевају се она дела која се врше људским чињењем или нечињењем, а наносе штету правном лицу, без обзира на носиоца угрожавања (унутрашњи, спољашњи или комбиновани)

ОБЛИЦИ УГРОЖАВАЊА НАСТАЛИ ДРУШТВЕНИМ ИЗВОРОМ УГРОЖАВАЊА

- У својим појавним облицима и заступљености облици угрожавања нису исти за сва правна лица, већ директно зависе од више фактора међу којим су најзначајнији:
 - делатност којом се оно бави и
 - шира и ужа локацији где се оно налази.

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- Ужа локација правног лица односи се на карактеристике ближег и непосредног окружења правног субјекта. Анализира се у односу на:
 - непосредну физичку локацију објекта правног лица (центар насељеног места или периферија)
 - подручја или делове насељеног места где се највише региструју инкриминисане радње (криминалне активности)
 - физичку удаљеност објекта Министарства унутрашњих послова,

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- близину неких посебно штићених објеката (објекти од значаја за функционисање државе и локалне самоуправе) и
- намену објеката који су у непосредној близини (стамбене зграде, канцеларијски простор, тржни центри...), као и достигнутог степена система корпоративне безбедности тих објеката и
- карактеристике саобраћајница које се непосредно користе, као и оних у ближој околини (главне и споредне, пропусна моћ, степен закрчености саобраћаја у односу на доба дана и ноћи).

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- Подела облика угрожавања лица, имовине и пословања може се извршити у односу на дела која су санкционисана Кривичним законом на:
 - Кривична дела против имовине;
 - Крађа,
 - Ситна крађа, утаја и превара,
 - Тешка крађа,
 - Разбојничка крађа и разбојништво,
 - Превара,
 - Утаја,
 - Кривична дела против безбедности рачунарских података (компјутерски криминал);

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- Подела облика угрожавања лица, имовине и пословања може се извршити у односу на дела која су санкционисана Кривичним закоником на:
 - Кривична дела против привреде;
 - Кривична дела против животне средине;
 - Кривична дела против опште сигурности људи и имовине;
 - Уништење и оштећење јавних уређаја
 - Изазивање опасности необезбеђењем мера заштите на раду,
 - Кривична дела против права по основу рада;
 - Повреда права по основу рада и права из социјалног осигурања,
 - Повреда права при запошљавању и за време незапослености,
 - Повреда права на управљање,

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- Подела облика угрожавања лица, имовине и пословања може се извршити у односу на дела која су санкционисана Кривичним закоником на:
 - Повреда права на штрајк,
 - Злоупотреба права на штрајк,
 - Злоупотреба права из социјалног осигурања,
 - Непредузимање мера заштите на раду,
- Кривична дела против интелектуалне својине;
- Кривична дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије;
- Кривична дела против човечности и других добара заштићених међународним правом ;
 - Тероризам.

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- У другу категорију можемо уврстити следећа дела, односно потенцијалне претње усмерене према правном лицу:
 - Индустриска шпијунажа,
 - Асоцијална понашања,
 - Штрајк,
 - Демонстрације,
 - Мобинг.

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- Као посебан облик угрожавања издвојићемо и *индустријску шпијунажу*, која не представља посебно кривично дело, али је, почев од 2011. године, прописана као привредни преступ у члану 19. Закона о заштити пословне тајне (Службени гласник РС, 2011).

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- Терминолошка усклађивања са сродним научним областима и овом области, да би се избегле недоумице у коришћењу одређених појмова.
- У Кривичном праву, криминалистици и у домаћој литератури која се делом бави овом облашћу, када се анализирају одређена кривична дела, најчешће се користи појам *учинилац кривичног дела*.

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- По Кривичном законнику Републике Србије *учиниоцем* се сматрају:
 - извршилац,
 - саизвршилац,
 - подстрекач и
 - помагач (КЗ, 2016, члан 112, став 11).
- Значи да је *учинилац* генеративно виши појам и обухвата све четири поменуте категорије лица које учествују у кривичном делу.

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

У литератури се помиње, рецимо код разбојништва по аутоматизму појам учиниоци у скоро сваком тренутку, па се наводи да су учиниоци све чешће маскирани, што је тачно и релативно погрешно, ако посматрамо тумачење овог појма у Кривичном закону.

Тачно је јер је учинилац виши и општији појам који обухвата и извршиоца и саизвршиоца, а релативно погрешан јер у пракси скоро никад није забележено да су се подстрекач и помагач маскирали. Ако су то учинили да би директно учествовали у самом чину разбојништва, онда постају саизвршиоци.

-
-
-

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

Са аспекта система корпоративне безбедности, с обзиром да облике угрожавања изучавамо првенствено у односу на припрему и непосредно извођење дела

појмови извршилац (ако је једно лице у питању), или *саизвршиоци* (ако има више лица)

имају посебан значај и ближе се односе на онога ко непосредно учествује у самом чину кривичног дела.

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- *Као помагање у извршењу кривичног дела* сматра се нарочито: давање савета или упутстава како да се изврши кривично дело, стављање учиниоцу на располагање средстава за извршење кривичног дела, стварање услова или отклањање препрека за вршење кривичног дела, као и унапред обећано прикривање кривичног дела, учиниоца, средстава којима је кривично дело извршено, трагова кривичног дела или предмета прибављених кривичним делом (КЗ, 2016, члан 35, став 2).

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

- *Подстрекач* скоро да нам није интересантан, јер на њега са аспекта система корпоративне безбедности и мера које треба предузети, углавном не можемо да утичемо осим у занемаривим случајевима када је то лице запослено у правном лицу.
- Из наведених разлога и ближег појмовног одређења лица које непосредно чини одређено кривично дело трудићемо се да прецизније и конкретније користимо појмове који су поменути и то тако што ћемо углавном користити појам извршилац под којим ћемо подразумевати лице које је непосредно извршило конкретно кривично дело.

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИМОВИНЕ

- Основне карактеристике ових кривичних дела су:
 - *масовност*,
 - *неприкривање* (оштећени их углавном редовно пријављују) *и*
 - *анонимност њихових извршилаца* (извршилац је у часу извршења по правилу непознат).
- *Карактеристика* кривичних дела против имовине је и та да код *извршиоца увек постоји умишљај, јер увек постоји намера да се ово дело изврши.*

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИМОВИНЕ

- Према начину извршења разликују се:
 - дела одузимања (**крађа**, одузимање туђе ствари),
 - дела која се врше употребом силе и претње, при чему је сушти-на овог дела у одузимању или задржавању одузетог и од крађе се разликују само по средству, а не и по циљу (**разбојништво, разбојничка крађа**),
 - дела присвајања поверене ствари (**утаја**),

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИМОВИНЕ

- Према начину извршења разликују се:
 - дела која се врше довођењем и одржавањем некога у заблуди (превара),
 - дела уништења и оштећења (уништење и оштећење туђе ствари) и
 - дело неовлашћеног коришћења туђег возила (неовлашћено коришћење туђег возила)..

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИМОВИНЕ

- У даљем раду обрадићемо она кривична дела против имовине која су интересантна са аспекте система корпоративне безбедности у функцији проактивног и реактивног деловања и то посебно:
 - крађу,
 - ситну крађа, утају и превару,
 - тешку крађу,
 - разбојничку крађу и разбојништво,
 - утају и
 - превару.